

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIK XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISH YANGILIKLARI

Axmadova Mehribon Zafar qizi

Annotatsiya: Zamonaviy iqtisodiy taraqqiyot bosqichida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi logistika sohasini tubdan o'zgartirmoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida logistika tizimining samaradorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda sun'iy intellekt, IoT (narsalar interneti), blokcheyn va bulutli texnologiyalar kabi ilg'or raqamli yechimlar muhim rol o'ynamoqda. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotda logistika faoliyatining yangi tendensiyalari, transformatsiya jarayonlari, shuningdek, raqamlashtirishni jadallashtiruvchi va cheklovchi omillar tahlil qilinadi. Ilg'or korxonalar tajribasi asosida raqamli texnologiyalarni qo'llash samaradorligi yoritiladi hamda logistikaning istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlari aniqlanadi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, logistika, yetkazib berish zanjiri, raqamli logistika, ta'minot tizimi, metodologik asoslar, sun'iy intellekt, raqamli transformatsiya, axborot texnologiyalari, tarixiy evolyutsiya, raqobatbardoshlik

Maqolada raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali logistikada samaradorligi oshirish masalalari ko'rib chiqiladi. Mamlakatimiz iqtisodiyotida umumiy tendentsiya bo'lib, zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etishning dolzarbligi hisoblanadi, raqamli texnologiyalarning misoli sifatida blokcheyn, Internet va sun'iy intellekt hisoblanadi. Logistika kompaniyalariga raqamli texnologiyalarni joriy etishning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash, amalga oshirishdagi mumkin bo'lgan qiyinchiliklar, shuningdek, ushbu texnologiyalarni o'z faoliyatida muvaffaqiyatli ishlatadigan kompaniyalar o'rganildi. Yangi turdagi logistika va yetkazib berish xizmatlarini yuksaltirishga qaratilgan tizimli islohotlar doirasida yetkazib berish tizimi tushunchasi hozirgi davrda raqamli iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar asosida shakllanayotgan yangi turdagi logistika va yetkazib berish xizmatlari tizimlilik tamoyili asosida modernizatsiya qilinmoqda. Shu nuqtai nazardan qaralganda, yetkazib berish tizimi mazmunan logistic infratuzilmaning asosiy bo'g'ini hisoblanadi va uni takomillashtirish orqali butun xizmatlar zanjiri samaradorligini oshirish mumkin. Yetkazib berish tizimi doirasida tovar va moddiy oqimlar harakati zamonaviy transport vositalari, avtomatlashtirilgan ombor uskunalari, dronlar, sensorli monitoring texnologiyalari kabi ilg'or vositalar yordamida amalga oshiriladi. Bu jarayonda yuqori malakali mutaxassislarning ishtiroki, logistika muhandisligi, tahliliy dasturlar, va sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv vositalari muhim ahamiyat kasb etadi. Tizimli yondashuvda yetkazib berish tizimi bir nechta asosiy elementlardan tashkil topadi: yetkazib beruvchi, iste'molchi, transport infratuzilmasi, IT-platformalar, boshqaruv markazlari va tashqi muhit bilan o'zaro aloqador bo'lgan muvofiqlashtiruvchi tizimlar. Ushbu

elementlar yagona maqsad – iste'molchi talabini o'z vaqtida va sifatli qondirish – yo'lida o'zaro integratsiyalashgan holda faoliyat yuritadi. Bugungi islohotlarning asosiy yo'nalishlaridan biri — logistika tizimining moslashuvchanligini, teskari aloqadorligini va axborot texnologiyalari bilan uyg'unligini kuchaytirishdan iborat. Zero, samarali logistika va yetkazib berish tizimibugungi global raqobat sharoitida milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, tizimda mavjud quyi bo'g'inlar(masalan, yetkazib berish markazlari, terminal va omborlar, monitoring stansiyalari)tashqi muhit bilan uzviy aloqada faoliyat yuritadi. Ushbu aloqadorlik transport yuk oqimlarini optimal rejalashtirish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash, xarajatlarni kamaytirish, foydalanuvchi uchun qulaylikni oshirish kabi ustuvor maqsadlarga xizmat qiladi. Umuman olganda, yangi turdagi logistika tizimlarini rivojlantirish jarayonida amalga oshirilayotgan tizimli islohotlar, xususan, O'zbekistonda ham ushbu sohani barqaror rivojlantirish, xalqaro standartlarga moslashtirish va “raqamli logistika” modeliga o'tish yo'lida muhim poydevor bo'lmoqda. Bu esa nafaqat ichki bozor, balki tashqi savdo operatsiyalarida ham milliy logistika infratuzilmasining rolini kuchaytiradi Xulosa va takliflar. Shunday qilib, uchta raqamli texnologiyani hisobga olgan holda: blokcheyn, narsalar Interneti va sun'iy intellekt, ularni amalga oshirishning

azalliklari, shuningdek, mumkin bo'lgan to' siglar hagida xulosa chiqarish mumkin. Blokcheyn-O'zbek biznes uchun nisbatan yangi texnologiya. Amalga oshirishning asosiy to'siqlari ushbu texnologiyani boshqarishni tartibga soluvchi me'yoriy-huquqiy bazaning yo'qligi hisoblanadi. Ammo shunga qaramay, ko'plab uzbek kompaniyalari allagachon foydalanmoqdalar blokcheyn tovarlar bilan operatsiyalarning shaffofligi, aqlli shartnomalar tuzish va yuk hagida o'z vagtida va to'liq ma'lumot olish kabi afzalliklarni olish. Bu afzalliklar yuk tashish sifatini vaiste'molchilarning qoniqishlarini oshirishi mumkin. Narsalar interneti -logistika kompaniyalariga kiritilgan yana bir ragamli texnologiya. Bu sizga Real vaqt rejimida barcha jarayonlarni kuzatish, inson aralashuvini talab qilmaydigan jarayonlarni avtomatlashtirish, mumkin bo'lgan keyingi tuzatish bilan ma'lumot to'plash imkonini beradi. O'zbekistonda narsalar Internet uchun shart - sharoitlar juda qulay-raqamli texnologiyalarni rivojlantirish, SG tarmoqlari paydo, shuningdek, narsalar Internet joriy etish uchun logistika kompaniyalariga iste' molchilar yuqori talablari bo'liypati. Ushbu texnologiya bozori kichik va uning o'sish sur'ati past bo'lishiga garamasdan, 2022-yil yakuniga adar har bir aholi punkti 10 Mbit/sdan kam bo'lmagan ma'lumotlarni uzatish tezligidagi Internet tarmog'iga ulanish imkoniyati bu bozorning istiqbolini belgilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

[1] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "RAQAMLI O'ZBEKISTON — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risi" dagi 2020-yil 5-oktabr, PF-6079-sonli farmoni

. [2] Sarvarbek Rasuljonovich Abduazizov (2021). DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI. Scientific progress, 2 (8),250-256.

[3] Abduraximov, Boburjon Umarjon O‘g‘li, Qudbiyev, Nodir Tohirovich, & Mominov, Ikromjon Luxmonjon O‘g‘li (2021). AYLANMA MABLAG‘LARNI BOSHQARISH TIJORAT KORXONASI MUVAFFAQIYATINING ASOSI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1 (10), 724-733.

4] Qudbiyev, N. T. (2021). Xalqaro moliyaviy hisob standartlariga o‘tish dolzarbligi- Relevance of the transition to international financial accounting standards. SJ international journal of theoretical and practical research, 1(2), 56-64.

5] Durdona Adashboy Qizi Razzagova (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI AVTOMATLASHTIRISHNING ROLIVA AHAMIYATI. Scientific progress, 2 (8), 243-249.